

Turun yliopisto
University of Turku

Viitebudjetit ja köyhyyden mittaaminen

Lauri Mäkinen

Sosiaalipolitiikan oppiaine

Turun yliopisto

VIITEBUDJETIT ELINTASON MITTARINA- LYHYT HISTORIAKATSAUS

- Viitebudjetteja on käytetty elintason mittaamiseen jo ennen Suomen itsenäistymistä
- Vera Hjelt (1912) tarkasteli työväestön elinoloja budjettien avulla
 - Hjelt määritteli markkamääräisen toimeentulominimin, joka ”sallii elää nälkää näkemättä, suoranaista ruumiillista puutetta tuntematta, mutta joka ei tarjoa juuri enempää”
- Ulkomaalainen tutkimus vielä vanhempaa (esim. Rowntree 1901)

MITÄ VIITEBUDJETIT OVAT?

- Viitebudjetit ovat tavaroista ja palveluista koostuvia koreja, jotka hinnoiteltuna voivat edustaa mitä tahansa elintaso (Bradshaw 1993)
- Viitebudjettia rakennettaessa tavoitteena oleva elintaso muunnetaan tarpeiksi, joiden tulee täytyä, jotta elintaso voidaan saavuttaa. Tarpeet vuorostaan muunnetaan hyödykkeiksi, jotka hinnoiteltuna muodostavat viitebudjetin
- Budjetti siis sisältää ne hyödykkeet, jotka ovat oleellisia tietyn elintason saavuttamiseen tietyssä ajassa ja paikassa
 - Sisältää myös pitkäkestoisten hyödykkeiden säästövaran
 - Mukana myös asumisen kustannukset
- Laaditaan tietyille esimerkkiperheille, tietyin oletuksin

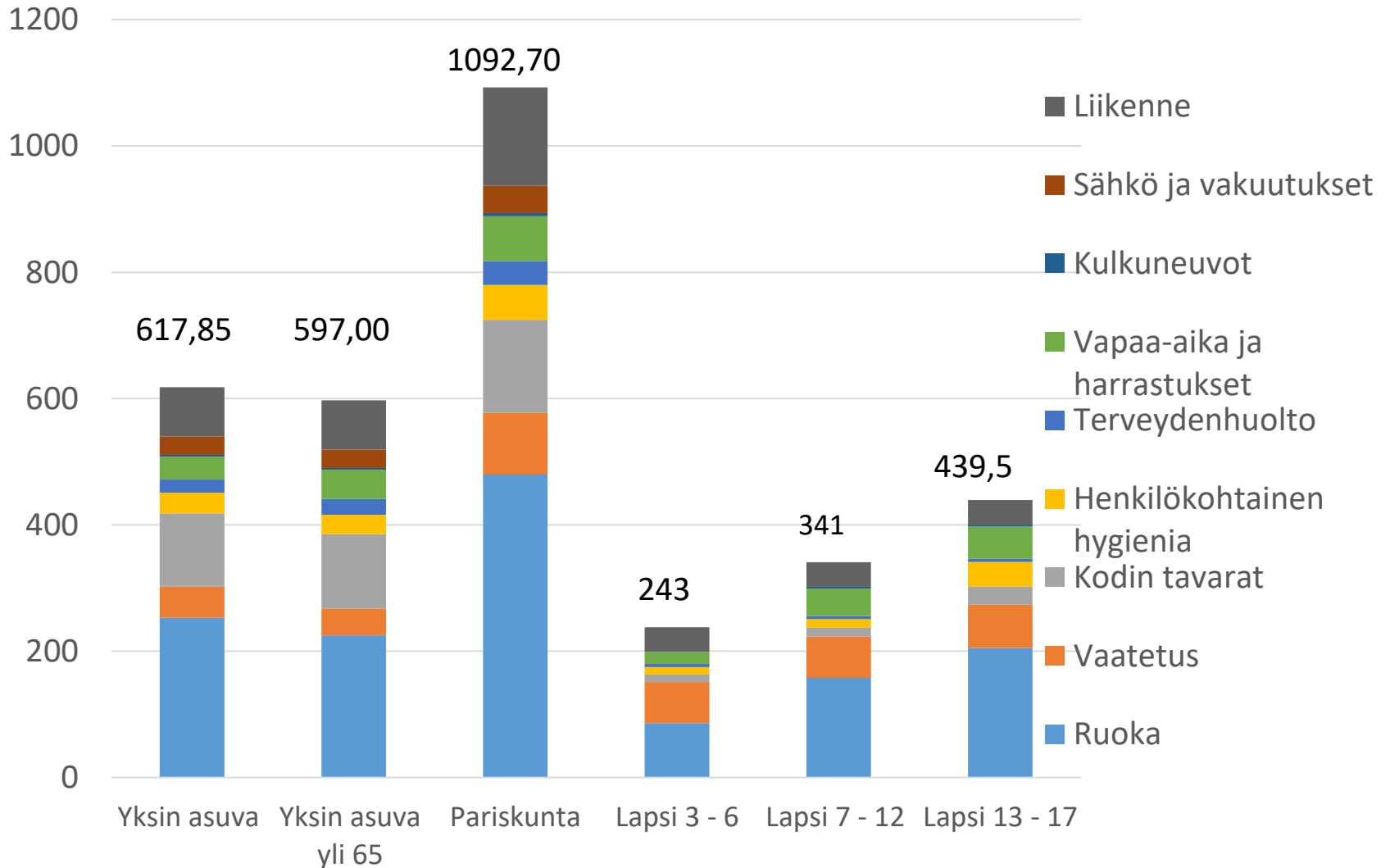

VIITEBUDJETIT JA KÖYHYYDEN MITTAUS

- Euroopan Neuvosto (1975): köyhiä ovat ne, ”joiden resurssit ovat niin vähäiset, että ne estävät heitä osallistumasta siihen elämäntapaan, jota heidän kotimaassaan pidetään vähimmäissään hyväksyttävänä”
- Köyhyyden mittauksessa keskeistä on tämän rajan asettaminen
- Viitebudjetin taso usein määritellään sellaiseksi, että se on relevantti köyhyyden mittaamiseen kannalta
 - Esim. kohtuullinen minimi (jossa fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet tyydyttyvät)
- Viitebudjetin keskeisenä lähtökohtana on määritellä se tulotaso, joka tarvitaan vähimmissään hyväksyttävän elintason saavuttamiseen
- Jos kotitalouden tulot jäävät alle budjetin tason, katsotaan kotitalouden elävän köyhydessä

VIITEBUDJETTI ILMAN ASUMISMENOJA (MÄKINEN 2017)

KÖYHYYSRISKI-MITTARIN KÄYTÖSTÄ

- Köyhyyttä usein mitataan köyhyysriski-mittarilla (myös pienituloisuus)
 - Köyhyysraja asetetaan 60 prosenttiin ekvivalenttien, käytettävissä olevien tulojen mediaanista
 - Oletuksena, että rajan alapuolella ei vähimmissään hyväksyttävää elintasoja voida saavuttaa
 - Mittarin käyttöä puoltaa yksinkertaisuus, helppous ja aineistojen hyvä saatavuus
 - Riski viittaa tutkijoiden erimielisyyteen mittarin kyvystä tunnistaa köyhät kotitaloudet
- Viitebudjettimittarin ja köyhyysriskimittarin rakentamisperiaatteet ovat siis erilaiset

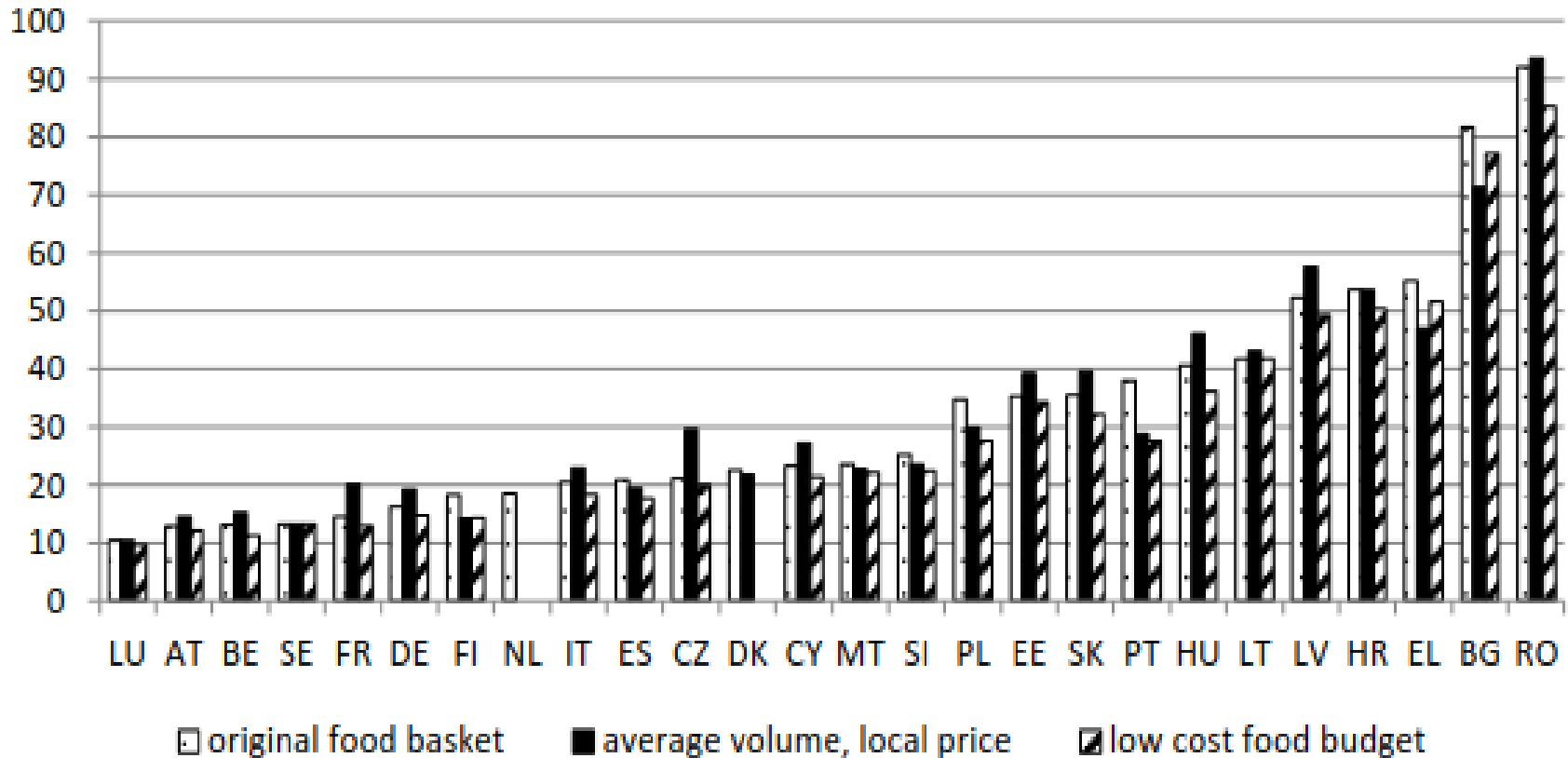
KÖYHYYSRISKIMITTARIN RAJOITUKSET

- Köyhyysriskimittari on saanut osakseen paljon kritiikkiä
- Mittarin yhteys mediaanituloon aiheuttanut erikoisia tuloksia
 - 1990-luvun lama ja sitä seurannut nousukausi
- Rikkaat vs. köyhät maat
- Raja sattumanvarainen eikä huomioi kotitalouden aineettomia resursseja
- Ei huomioi tarvetta ja puutetta
- Varallisuuden huomiointi

RUOKAKORIN OSUUS KÖYHYYSRISKIMITTARIN EUROMÄÄRÄISESTÄ RAJASTA (GOEDEME YM. 2015)

Figure 52: The level of the food basket expressed as a percentage of the at-risk-of-poverty threshold for a single person (woman), EU-SILC 2014.

MITÄ VIITEBUDJETIT TUOVAT KÖYHYEDEN MITTAAMISEEN?

- Viitebudjetin avulla pyritään empiirisesti määrittämään vähimmissään hyväksyttävä elintaso
- Ei altis mediaanitason muutoksille
- Aineettomien resurssien huomiointi
 - Tärkeää erityisesti kansainvälisessä vertailussa
- Asuntovarallisuuden huomiointi
- Viitebudjettien käytössä myös ongelmia
 - Budjettien yleistäminen koko väestöön
 - Aikaa vievä prosessi

VIITEBUDJETIN HYÖDYNTÄMISEN MAHDOLLISUUDET

- Tällä hetkellä viitebudjetteja hyödynnetty köyhyyden mittaamiseen paikallisesti
 - Esim. Suomessa (Moisio ym. 2016; Mukkila ym. 2017; Mäkinen 2017) ja Belgiassa (Storms ym 2011)
- Ainoa kansainvälisesti vertailukelpoinen tutkimus käsitti kolme maata (ml. Suomi)
- Tulevaisuuden haasteena vertailukelpoisten viitebudjettien luominen Eurooppaan

Turun yliopisto
University of Turku

KIITOS!